

BIBLIOTEKA
PUBLICZNA W
SEJNACH

UL. ŁAKOWA 1
16-500 SEJNY

Raport z badania potrzeb czytelniczych i kulturalnych mieszkańców Sejn

1. Cel diagnozy

Diagnoza potrzeb czytelniczych i kulturalnych mieszkańców Sejny została przeprowadzona w ramach realizacji programu BLISKO (edycja 2023-2024) dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025

Dwuletni projekt „Para-buch! Biblioteka – w ruch!” jest realizowany przez Bibliotekę Publiczną w Sejnach.

Cele diagnozy:

1. Poznanie potrzeb czytelniczych i kulturalnych mieszkańców Sejny.
2. Poznanie oczekiwań użytkowników i nie użytkowników wobec oferty Biblioteki Publicznej w Sejnach.
3. Lepsze dostosowanie przyszłej oferty Biblioteki Publicznej w Sejnach do oczekiwań odbiorców.

2. Teren badań

Sejny to miasto powiatowe położone w województwie podlaskim. W 2022 r. liczba mieszkańców wynosiła 4943. To wielokulturowe miasto z bogatą historią i wieloma atrakcjami turystycznymi. Jest siedzibą władz najmniejszego powiatu w Polsce.

Biblioteka Publiczna w Sejnach łączy funkcję biblioteki miejskiej i powiatowej. Aktualnie jej siedziba mieści się w budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących, ul. Łąkowa 1. W 2022r. jej księgozbiór wynosił 44238 pozycji udostępnianych 658 czytelnikom. Odnotowano 13470 udostępnień, co daje średnio 20,5 wypożyczeń na czytelnika. Aktualnie zatrudnia 3 osoby na stanowiskach merytorycznych.

3. Metodologia badań

Badanie przeprowadzono w okresie od sierpnia do października 2023 r. Wykorzystano kilka metod i narzędzi badawczych:

1. Sondażowe badanie opinii: ankieta ogólna, ankieta dla seniorów, sonda internetowa.
2. Wywiad swobodny.
3. Badanie fokusowe pracowników biblioteki.

Pierwszym wykorzystanym narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety ogólnej. Oprócz pytań metryczki ankieta zawierała pytania zamknięte i otwarte dotyczące obecnej i przyszłej oferty instytucji. Kwestionariusz był dostępny w formie papierowej i elektronicznej.

Do głównego badania ankietowego przeprowadzono dwa uzupełniające:

- Ankiety badania potrzeb seniorów wobec biblioteki.
- Sondaż internetowy (2 pytania) przeprowadzony na stronie biblioteki na platformie Facebook.

Wywiad swobodny zawierał 3 pytania/zagadnienia uzupełniające dla kwestionariusza ankiety. Badanie fokusowe pracowników biblioteki przeprowadzono w formie FGI (zogniskowanego wywiadu grupowego). Podczas grupowej dyskusji pracownicy wspólnie przeanalizowali zasoby i potencjał biblioteki pod kątem poszerzenia oferty dla seniorów. Przedstawili także propozycję dalszych działań w tym obszarze. Narzędziem wspomagającym był formularz: „Karta planowania oferty dla seniorów w bibliotece”.

4. Analiza wyników badania ankietowego

Ankieta zawierała 12 pytań:

- 3 pytania metryczki jednokrotnego wyboru,
- 6 pytań półotwartych z możliwością zaznaczenia kilku odpowiedzi,
- 3 pytania otwarte.

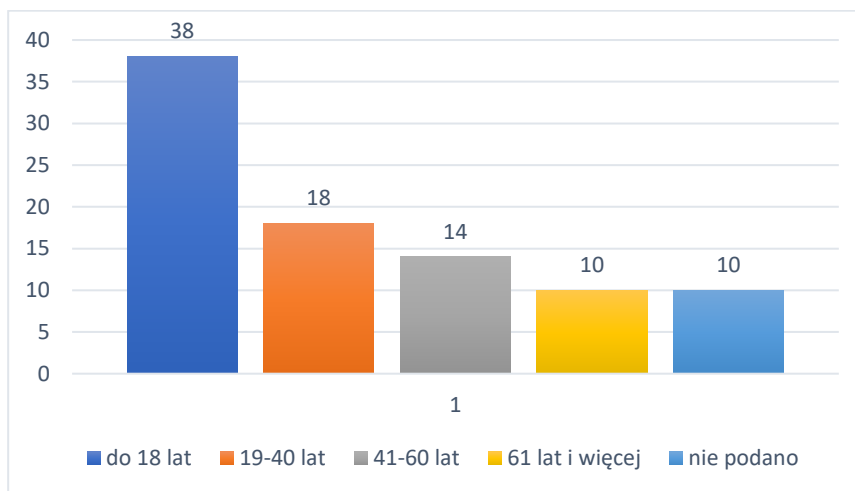
Respondenci nie mieli obowiązku odpowiadania na wszystkie pytania.

4.1. Charakterystyka badanych

Kwestionariusz ankiety wypełniło 90 osób:

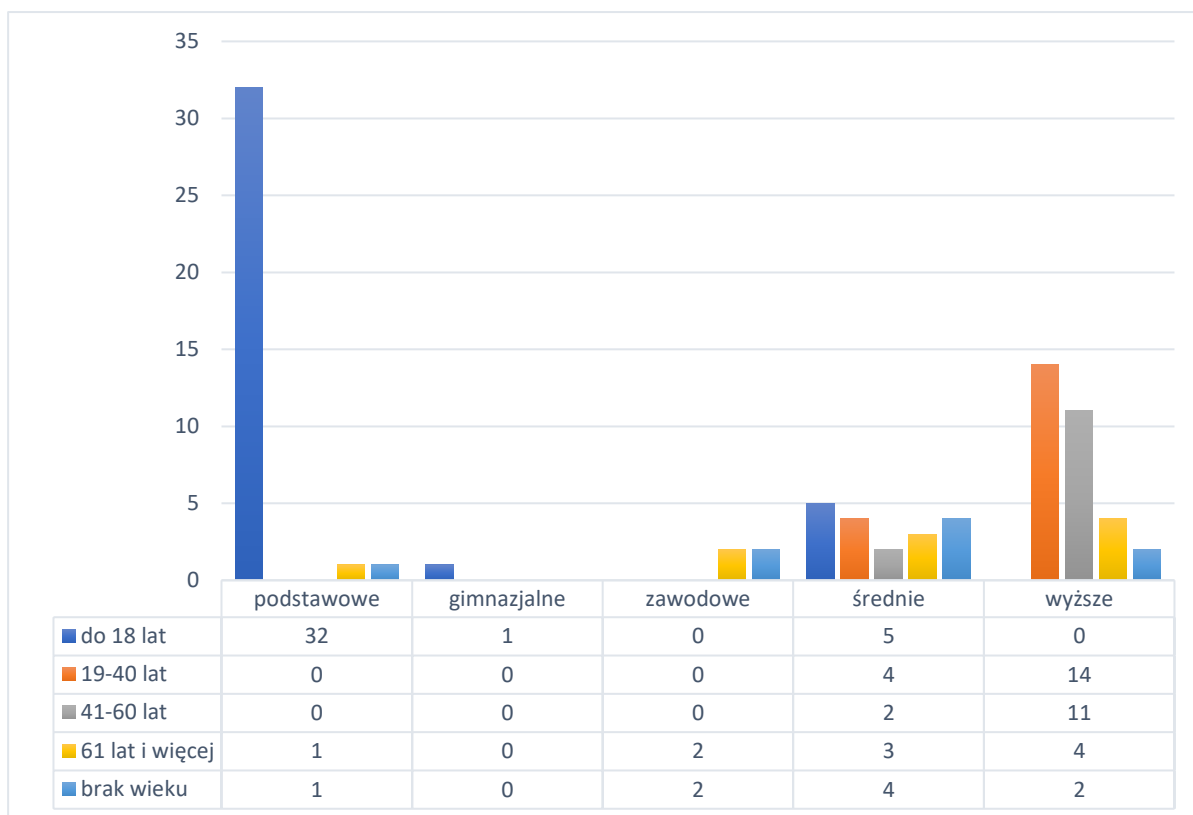
- 71 kobiet,
- 16 mężczyzn,
- 3 osoby nie podały płci.

Wiek badanych

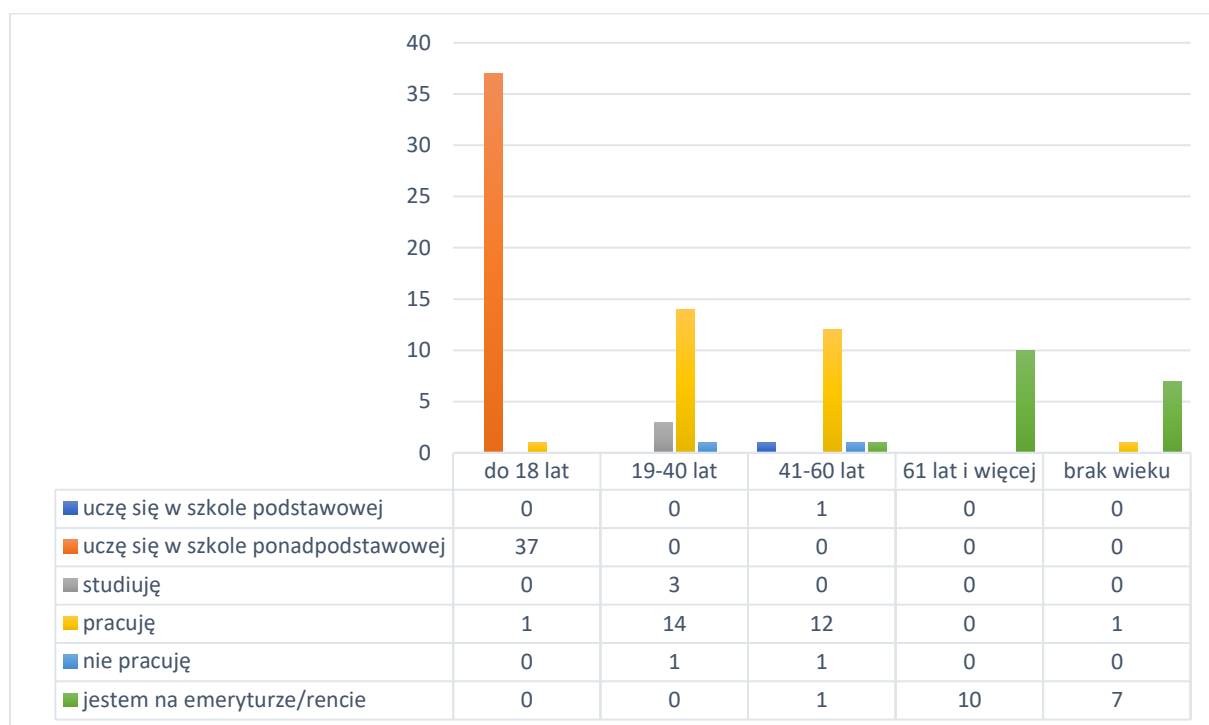
Największą grupę badanych stanowiły osoby do 18 roku życia (38). Druga pod względem wielkości była grupa w wieku 19 - 40 lat (18), a trzecia osoby w wieku 41 – 60 lat (14). Najmniejszą grupą byli seniorzy powyżej 60 lat (10). 10 osób nie podało wieku.

Wykształcenie badanych

Dominowały osoby z wykształceniem podstawowym (34). Ta grupa to przede wszystkim uczniowie szkół ponadpodstawowych. Jeden ankietowany miał wykształcenie gimnazjalne, a dwie osoby zawodowe. 18 osób zazaczyło wykształcenie średnie, a 31 wyższe.

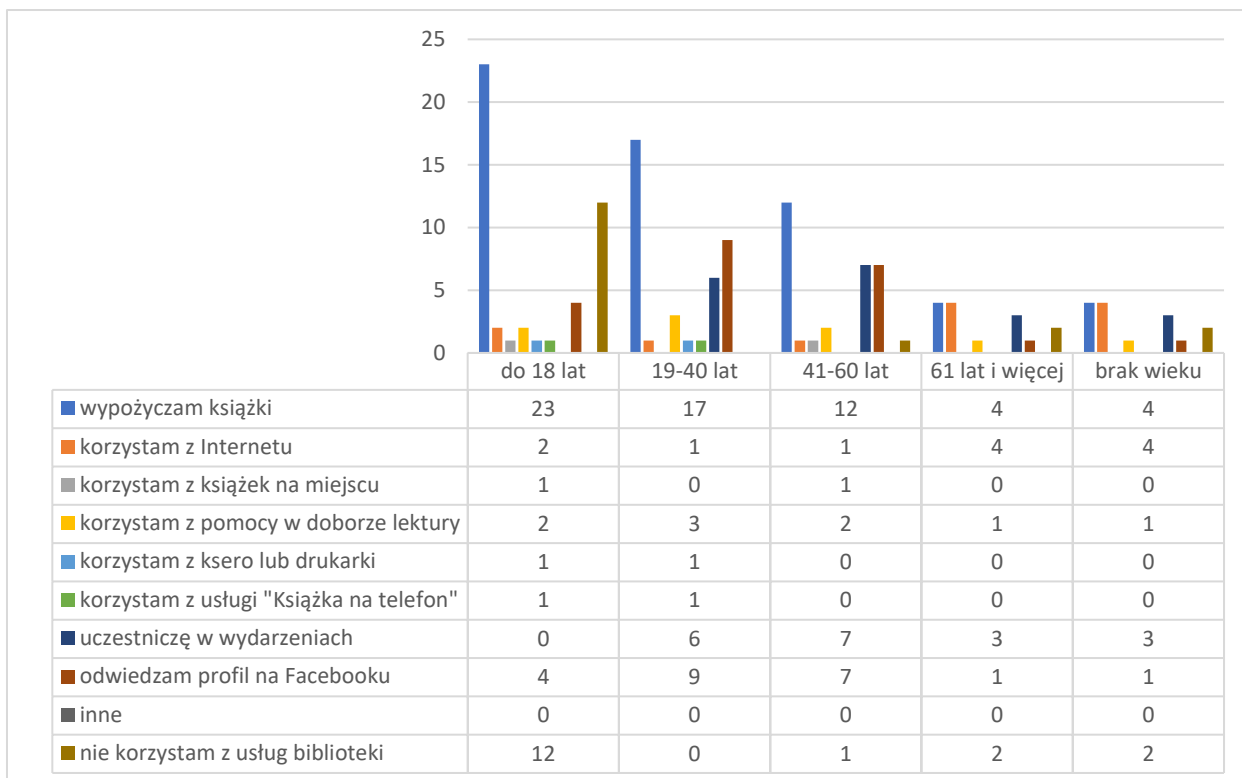
Aktywność życiowa badanych

Ze względu na młody wiek (do 18 lat) największa grupa respondentów uczyła się w szkole ponadpodstawowej. Drugą największą grupę stanowiły osoby pracujące (28), a trzecią emeryci (18).

4.2. Korzystanie z usług biblioteki

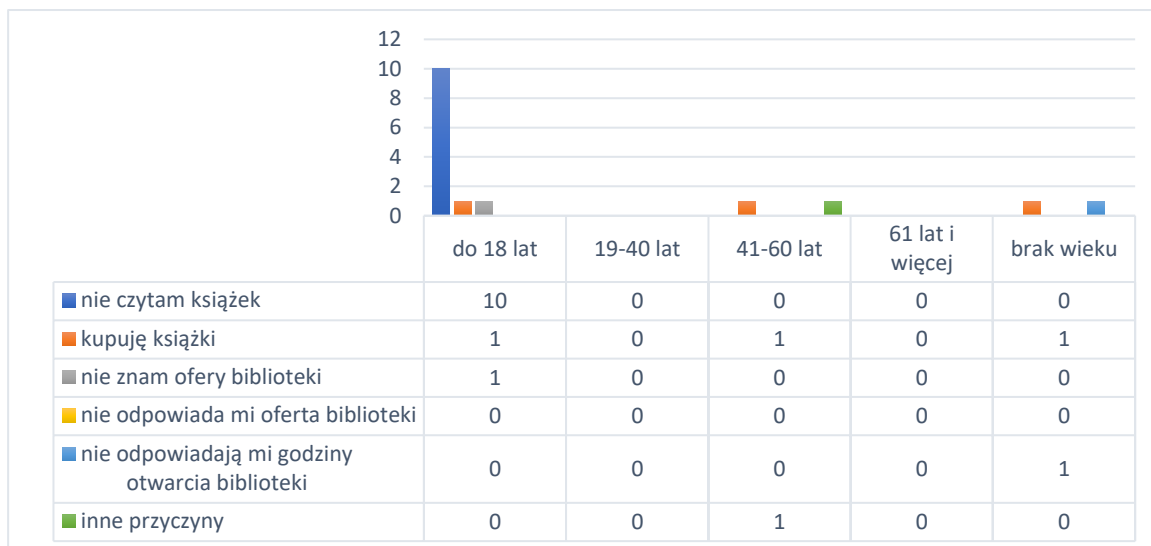
Na początku ankiety poproszono respondentów o wskazanie, z jakich usług biblioteki korzystali do tej pory. Zdecydowanie najwięcej osób wypożyczało książki (64). Ta przewaga dotyczyła każdej grupy wiekowej. Zdecydowanie mniej popularny był profil biblioteki na Facebooku (24). Najchętniej odwiedzały go osoby dorosłe, mieszczące się w kategoriach 19 - 40 lat (9) i 41 - 60 lat (22).

19 osób uczestniczyło w wydarzeniach bibliotecznych, a 12 korzystało z Internetu. Najmniej popularnymi usługami były: korzystanie z pomocy w doborze lektury (9), korzystanie z książek na miejscu (2) i korzystanie z ksero lub drukarki (2). Prawdopodobnie wynika to ze zbyt małej wiedzy użytkowników o istnieniu tych usług. 14 osób zaznaczyło opcję „nie korzystam z usług biblioteki”.

4.3. Ankietowani niekorzystający z usług biblioteki

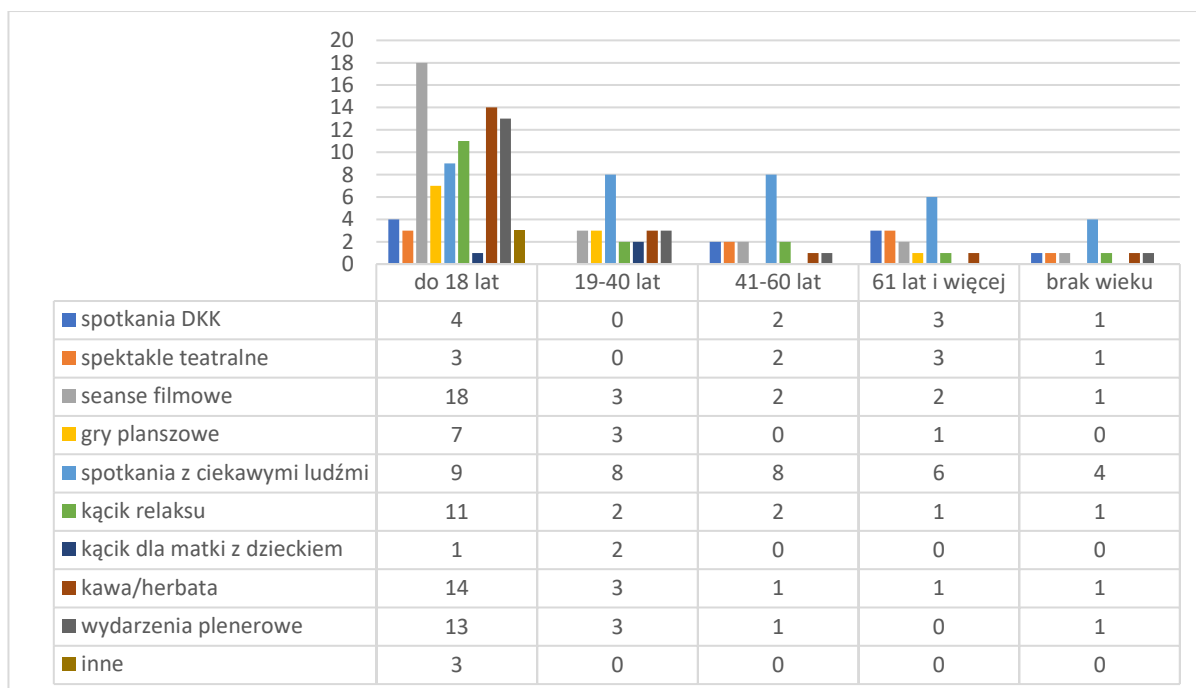
Wszystkie z 14 osób niekorzystających z usług biblioteki jako powód podało nieczytanie książek. 3 osoby stwierdziły, że kupują sobie książki, a 1 osoba, że nie zna oferty biblioteki. Również 1 osoba stwierdziła, że nie odpowiadają jej godziny otwarcia instytucji. Nikt nie stwierdził, że nie odpowiada mu oferta biblioteki. Jeden z respondentów napisał, że wymienia się książkami ze znajomymi.

Powody, dla których ankietowani nie korzystali z usług biblioteki nie wynikały z niewłaściwej oferty, lub innych przyczyn leżących po stronie instytucji.

4.4. Oczekiwania wobec instytucji

Oczekiwania wobec oferty biblioteki

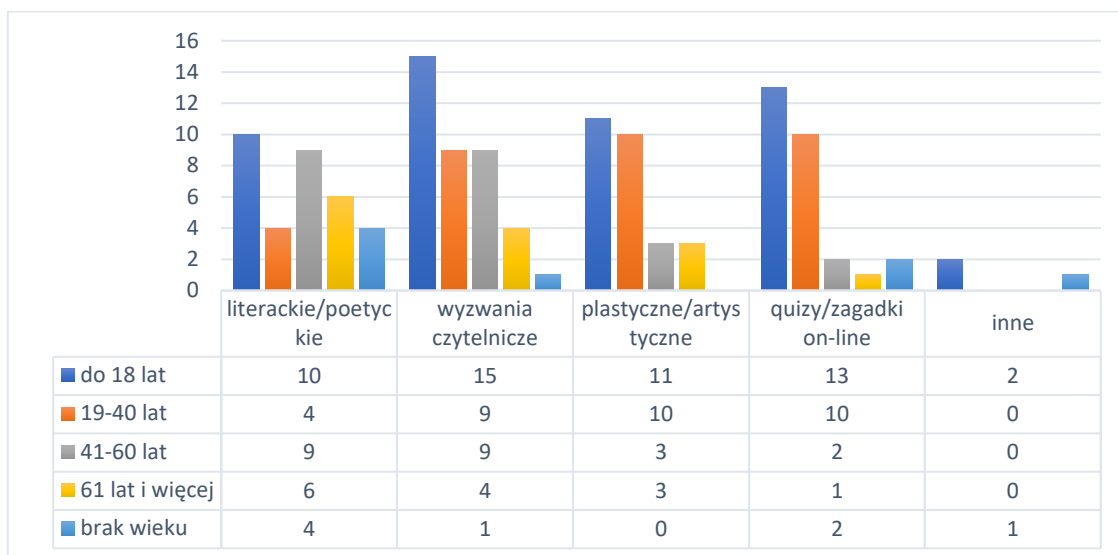
Wśród wymienionych propozycji największą popularnością cieszyły się spotkania z ciekawymi ludźmi (3%). Jednakże w najmłodszej grupie wiekowej najpopularniejsze były seanse filmowe (18), które jednocześnie były drugie w rankingu popularności we wszystkich grupach wiekowych (26). 20 osób chciałoby możliwości napicia się w bibliotece kawy lub herbaty, a 18 liczy na więcej wydarzeń plenerowych. Najmniejszą popularnością cieszyły się spektakle teatralne (9) i kącik dla matki z dzieckiem (3). Warto także zauważyć, że wśród seniorów najczęściej wskazań miały spotkania z ciekawymi ludźmi (6). Były także trzy dodatkowe wypowiedzi osób z grupy do 18 lat. Dotyczyły wprowadzenia do oferty gier planszowych.

W pierwszym pytaniu otwartym poproszono ankietowanych o wskazanie, jakich książek brakuje w ofercie biblioteki. Wśród odpowiedzi były książki:

- fantastyka, fantasy i SF - 10
- psychologiczne - 3
- samorozwojowe –
- biografie – 1
- sportowe – 1
- biznesowe – 1
- komiksy i manga – 1
- reportaże – 1
- kryminały i thrillery - 2
- powieści postapokaliptyczne -
- młodzieżowe – 6
- polityczne – 1
- o arteterapii – 2
- przygodowe - 1
- beletrystyka zagraniczna – 1
- literatura piękna, klasyka – 1
- nowości – 2
- romanse i erotyki - 3

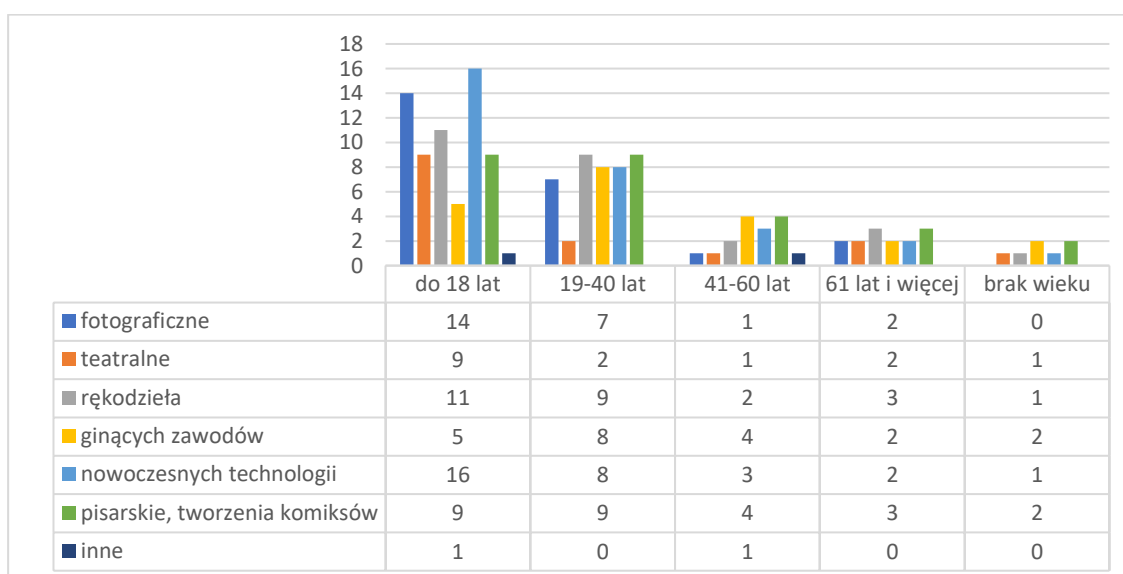
Najpopularniejsza propozycja dotyczyła książek z fantastyki i SF. 6 osób stwierdziło, że aktualna oferta książek w bibliotece jest wystarczająca.

Oczekiwane konkursy

Ogólnie najpopularniejszą propozycją były wyzwania czytelnicze (38). Wśród ankietowanych w wieku 19 - 40 lat najczęściej zaznaczano konkursy plastyczne/artystyczne (10) i quizy i zagadki on-line (10). W grupie 41 - 60 lat najpopularniejsze były konkursy poetyckie (9) i wyzwania czytelnicze (9). Seniorzy preferowali konkursy literackie. Rozłożenie wyników wskazuje, że warto rozważyć organizację w przyszłości wszystkich wymienionych rodzajów konkursów.

Oczekiwane warsztaty/zajęcia

Najbardziej oczekiwane są warsztaty nowych technologii (30). To najpopularniejsza kategoria w najmłodszej grupie wiekowej (16). Z kolei wśród osób w wieku 19-40 lat najpopularniejsze były zajęcia z rękodzieła (9) i pisarskie. Ankietowani z kategorii 41-60 lat najczęściej chcieli warsztatów umiejętności ginących zawodów (4) i pisarskie. Seniorzy również najchętniej wybierali te zajęcia (po 3 wskazania). Najmniejszą popularność miały zajęcia teatralne (15). Pojawiły się także dwie dodatkowe propozycje: organizacji zajęć szachowych i słuchowiska.

W drugim otwartym pytaniu ankiety poproszono respondentów o wskazanie jakich wydarzeń lub oferty kulturalnej brakuje im w bibliotece. W odpowiedziach pojawiły się następujące propozycje:

- spotkania autorskie – 6
  - spotkania ze znanymi ludźmi – 3
  - konkursy z symbolicznymi nagrodami – 1
  - konkursy literackie i czytelnicze - 2
  - spotkania kameralne – 1
  - zajęcia dla dzieci szkolnych - 1
  - zajęcia szachowe – 1
  - wydarzenia teatralne -1
  - dokładne wytłumaczenie, jak działa strona biblioteki i program „książka na telefon” -
- Pięć osób wyraziło opinie, że niczego im nie brakuje.

W ostatnim pytaniu ankietowani mogli wyrazić własne opinie i uwagi dotyczące Biblioteki Publicznej w Sejnach. Najczęściej pojawiały się pozytywne opinie na temat atmosfery instytucji, zaangażowania i profesjonalizmu bibliotekarek:

- „Biblioteka posiada bogaty księgozbiór. Panie doradzają w wyborze lektur.”
- „Dziękuję pięknie, atmosfera bardzo miła, a panie życzliwe i pomocne.”
- „Pozdrawiam serdecznie wszystkich pracowników - robicie super robotę :)”
- „Pozdrawiam panie z biblioteki! Zawsze są miłe i pomocne.”
- „Panie bibliotekarki zawsze miłe i pomocne.”
- „Lubię naszą bibliotekę, są ciekawe książki i pracują tam sympatyczne panie.”

- „Dziękuję za miłą obsługę i rezerwację książek.”

Dwie osoby poprosiły o dostęp do usługi Legimi, jedna o zakupienie audiobooków. W jednej wypowiedzi zauważono brak przytulnego kącika do czytania.

5. Wyniki ankiety dla seniorów

Grupa 6 seniorek wypełniła ankietę przeznaczoną specjalnie dla ich grupy wiekowej (powyżej 55 lat). Dokładna struktura wieku ankietowanych przedstawiała się następująco:

- 61-65 lat – 1 osoba
- 66-70 lat – 2 osoby
- 71-75 lat – 3 osoby

3 z badanych osób nie korzysta na co dzień z oferty instytucji, dwie osoby odwiedzały ją raz na dwa tygodnie i jedna osoba raz w miesiącu. Również 3 osoby przychodziły tylko wypożyczać książki, a jedna zaznaczyła, że korzysta również z innej oferty kulturalnej.

W pytaniu o to jakie usługi powinna oferować biblioteka, 4 osoby wskazały wypożyczanie zbiorów do domu i usługę „książka do domu”. Po dwa wskazania uzyskał dostęp do książek elektronicznych oraz zajęcia edukacyjne (prozdrowotne, prawnicze, komputerowe, itp.). Pozostałe opcje: udostępnianie zbiorów na miejscu i dostęp do Internetu (faxu i ksero) - miały po jednym wskazaniu.

Aby lepiej poznać preferencje seniorek poproszono je o wskazanie jak lubią spędzać wolny czas. Wyniki były następujące:

- oglądanie telewizji – 3
- słuchanie muzyki – 5
- spotkania z przyjaciółmi i znajomymi – 4
- czytanie gazet i czasopism – 1
- czytanie książek – 4
- chodzenie do kina, teatru, na koncerty – 2
- przeglądanie Internetu - 2

Najpopularniejszą rozrywką było słuchanie muzyki, spotkania z przyjaciółmi i korzystanie i czytanie książek. Najmniej chętnie seniorki sięgały po gazety i czasopisma.

W kolejnej części zapytano seniorki w jakich spotkaniach chętnie wezmą udział w przyszłości. Wszystkie ankietowane chciały organizacji koncertów (6). Pięć odpowiedzi dotyczyło pogadanek, wykładów i prelekcji. Dwie osoby zaznaczyły zajęcia edukacyjne. Jedna osoba chciała wziąć udział w zajęciach komputerowych. Kursy językowe nie spotkały się z zainteresowaniem.

Na zakończenie badania poproszono ankietowane o wskazanie, co dorośli mogą zaoferować bibliotece. Trzy z nich zaznaczyły wolontariat, a dwie dostarczanie książek do domu. Pojedyncze odpowiedzi dotyczyły głośnego czytania dzieciom oraz pomocy przy organizacji zajęć.

6. Analiza danych z wywiadu swobodnego i sondy internetowej

Wywiad swobodny przeprowadzono z 16 odbiorcami oferty biblioteki. Zapytano najpierw o to, jakie zmiany w bibliotece skłoniłyby czytelników do częstszych odwiedzin. 6 osób stwierdziło, że biblioteka nie potrzebuje żadnych zmian, bo jest w niej wszystko czego potrzebują. Odwiedzają instytucję w miarę swoich potrzeb. Jedna osoba przyznała, że ma problem z wyjściem z domu. Pozostali rozmówcy zaproponowali następujące zmiany:

- więcej nowości książkowych -1,
- wydarzenia plenerowe – 1,
- zorganizowane spotkania z ciekawymi ludźmi – 1,
- konkursy i warsztaty plastyczne – 1,
- darmowe jedzenie – 1,
- swobodny dostęp do półek z książkami – 1,
- miejsce do czytania – 1,
- zmiana siedziby biblioteki – 1.

W drugiej części wywiadu zapytano, co przyciąga czytelników do biblioteki lub proszono o wskazanie jej mocnych i słabych stron. Najwięcej osób wskazywało na szeroki wybór książek (11). Oprócz tego podkreślono miłą atmosferę panującą w instytucji (3) oraz na bardzo miłą obsługę i sympatyczne panie bibliotekarki (5). Jeden z rozmówców zwrócił uwagę na dużą liczbę działań pozaczytelniczych.

W ostatniej części wywiadu zapytano jakie funkcje społeczne i kulturalne może pełnić biblioteka w środowisku lokalnym. Rozmówcy wspominali ogólnie o integracji czytelników i integracji społecznej, organizacji wydarzeń kulturalnych i promowaniu czytelnictwa. Proponowali też aktywizację społeczności lokalnej poprzez czytanie, twórczość i udział w spotkaniach. Jedna z osób zaproponowała kiermasze książek, inna zajęcia informujące, edukacyjne i wyciszające. Pojawił się także głos, że biblioteka już dobrze spełnia swoje funkcje i nie trzeba dodawać nowych zadań bibliotekarkom, które już i tak robią bardzo wiele.

Dwa pytania z wywiadu zadano czytelnikom w formie sondy internetowej przeprowadzonej na profilu biblioteki na Facebooku. Specyfika mediów społecznościowych sprawia, że mogą się wymieniać opiniami w komentarzach lub odnosić się do wcześniejszych wypowiedzi innych osób. Uzyskano następujące opinie:

- Mam dużo książek kupionych i nieprzeczytanych. Wolę książki z biblioteki (lubię jak są w okładkach plastikowych). Nie wiem jako to wytłumaczyć, ale mają inny klimat. Znajome twarze w bibliotece:) Nowości książkowe.
- Przemiała, przyjacielska i profesjonalna kadra. Pozdrawiam.
- Przesympatyczne Panie, bogaty księgozbiór, ciągle poszerzany. Panie z biblioteki wysłuchują opinii czytelników, zamawiają książki polecane i oczekiwane przez nich. Otwartość na nowości. Cudem też jest, że Panie bibliotekarki nie raz dostarczają książki do domu, osobom, które nie mają sprawności ani możliwości dotarcia do biblioteki, swoim transportem. Panie z duszą i powołaniem.
- Przyciąga: bogaty księgozbiór, zwłaszcza dla najmłodszych, dużo nowości.
- Lubimy bibliotekę za wspaniałą kadrę, książki (choć na razie mało czasu na czytanie), matę interaktywną oraz wszelakie wydarzenia kulturalne, dużo się u was dzieje, oj dużo
- A mnie właśnie przyciągają starsze książki. Czasem nie mogę nigdzie dostać, bo nakład był mały, a w bibliotece w Sejnach jest.
- Kadra, dostępność, wybór książek od a do z.
- Duży wybór książek dla Dzieci, dużo nowości ciekawych, mądrych pozycji i dla malucha i dla starszaka. Wzrusza mnie bardzo cały regał książek, który pamiętam ze swojego dzieciństwa.
- Mocna strona: bardzo miła obsługa. Słaba strona: brakuje trochę swoistego klimatu, który panował w dawnych bibliotekach: miejskiej i pedagogicznej.
- Przyciągnie mnie i dzieciaki posty z nowościami, które macie.

- Mnie to książki przyciągają półki pełne książki działają na mnie jak narkotyki.
- Przyciągają przesymatyczne panie bibliotekarki i dużo nowości.

W tym badaniu, podobnie jak w wywiadach, często wskazywano na szeroki wybór książek. Wiele osób chwaliło dostęp do nowości, ale także do starszych wydań (trudno dostępnych gdzie indziej). W kilku wypowiedziach chwalono profesjonalną i przyjacielską kadrę, atmosferę biblioteki i mnogość organizowanych wydarzeń. Jednej osobie zabrakło klimatu poprzednio funkcjonujących instytucji.

W drugiej sondzie internetowej zapytano obserwujących profil biblioteki, jakie zmiany w instytucji skłoniłyby ich do częstszych odwiedzin. Jedna osoba zwróciła uwagę, że brakuje jej swobodnego dostępu do książek. Pracownicy biblioteki wyjaśnili, że jest to wymóg bezpieczeństwa wynikający z konstrukcji regałów. Zaproponowano też organizację spotkań dla dorosłych w stylu klubu czytelniczego, z głośnym czytaniem książek (także własnej twórczości). Jedna z internetek prosiła o komiksy i książki paragrafowe dla dzieci i młodzieży.

7. Karta planowania

W ramach przeprowadzonego badania, pracownicy biblioteki spotkali się na autodiagnozie w formie wywiadu fokusowego. W bibliotece są zatrudnione trzy osoby na stanowiskach merytorycznych. Spotkały się, by zidentyfikować zasoby instytucji (kadra, sprzęt, możliwości lokalowe, itp.) i uwzględnić jej w planowaniu przyszłej oferty skierowanej do seniorów. Biblioteka funkcjonuje w niewielkim mieście, a panie bibliotekarki doskonale znają jego specyfikę, znają też preferencje i oczekiwania „swoich” czytelników, dlatego są najbardziej kompetentnymi osobami do przeprowadzenia takich działań.

Jako narzędzie pomocnicze służyła „Karta planowania oferty dla seniorów w bibliotece”. Podczas wspólnej dyskusji wypracowano propozycje uwzględniające możliwości instytucji i wpisujące się w oczekiwania seniorów.

- Stworzenie „Teatru przy stoliku” - spotkań teatralnych a aktorami i przygotowanie przedstawienia teatralnego.
- Spotkania integracyjne dla seniorów i wspólne czytanie. Utworzenie „koła recytatorskiego” polskiej poezji.
- Spotkania z autorami.

- Rozmowy na temat książek.
- Audiobooki dla seniorów.

Druga część spotkania dotyczyła pomysłów na informowanie seniorów o organizowanych wydarzeniach. Wymyślono dwa hasła promocyjne: „Seniorze – nie czekaj i nie zwlekaj, biblioteka na ciebie czeka” i „Seniorze! Bądź z nami jutro! Będzie super!”

Rozmawiano także o problemach logistycznych i organizacyjnych. Jako główny zadanie w tym zakresie wpisano zapewnienie dobrego nagłośnienia wydarzeń. Wielu seniorów ma problemy ze słuchem i potrzebuje nie tylko większej głośności, ale także wyraźnego, niestłumionego dźwięku, by w pełni uczestniczyć w wydarzeniach.

8. Podsumowanie

Biblioteka w Sejnach funkcjonuje w niewielkim środowisku lokalnym (niecałe 5 tys. Mieszkańców), które jednocześnie posiada bardzo bogatą ofertę działań i wydarzeń kulturalnych. Oprócz biblioteki funkcjonuje tu Ośrodek Kultury, Muzeum Ziemi Sejneńskiej, Muzeum Kresów RP Obojga Narodów i Ośrodek „Pogranicze-sztuk, kultur, narodów”. Działa też kilka fundacji i stowarzyszeń także aktywnych w obszarze kultury.

Mimo bardzo silnego środowiska otoczenia konkurencyjnego, Biblioteka Publiczna w Sejnach znalazła swoje miejsce na mapie kulturalnej miasta. Ma grono wiernych czytelników i odbiorców wydarzeń. Przy ograniczonych zasobach lokalowych udało jej się stworzyć miejsce przyjazne czytelnikom. Świadczą o tym bardzo liczne głosy dotyczące bardzo dobrej atmosfery panującej w instytucji, a przede wszystkim profesjonalizmu, życzliwości i zaangażowania pracowników. Zasoby ludzkie są bez wątpienia najsilniejszą stroną biblioteki. To daje gwarancję, że przyszłe działania, realizowane przez panie bibliotekarki, będą przeprowadzone z sukcesem i pozwolą jeszcze wzmocnić pozycję instytucji na miejscowej mapie kulturalnej.

Czytelnicy bardzo doceniają dotychczasowe działania biblioteki. Ich oczekiwania na przyszłość dotyczą przede wszystkim:

1. Organizacji większej ilości spotkań autorskich i z ciekawymi ludźmi.
2. Organizacji zajęć z nowych technologii, warsztatów rękodzieła i ginących zawodów.
3. Organizacji wyzwań czytelniczych, quizów i zagadek on-line.

4. Organizacji wydarzeń o charakterze integracyjnym (zwłaszcza dla seniorów).
5. Poszerzania księgozbioru zgodnie z preferencjami czytelników (czyli kontynuacja dotychczasowej polityki w tym zakresie – większość respondentów była bardzo zadowolona z aktualnego księgozbioru).
6. Szerszego informowania o wydarzeniach organizowanych przez bibliotekę.
7. Zwiększenia bezpośredniego dostępu do księgozbioru.
8. Zwiększenia dostępu do książek elektronicznych (audiobooków i ebooków).

Podczas organizacji przyszłych działań warto skupić się na preferencjach poszczególnych grup wiekowych (np.: młodzież bardzo oczekuje organizowania seansów filmowych i zajęć z nowych technologii, a seniorzy spotkań i warsztatów).

Dotychczasowe działania Biblioteki Publicznej w Sejnach pozwoliły na ukształtowanie się dużego grona zadowolonych odbiorców w różnym wieku. Traktują tę instytucję jako „trzecie miejsce”, czyli przestrzeń do prowadzenia aktywnego, satysfakcjonującego i rozwijającego życia kulturalnego. Dobrze zaplanowane przyszłe działania nie tylko wzmocnią dotychczasową pozycję biblioteki, ale także pozwolą poszerzyć grono jej użytkowników.